

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIO QUINZENAL

ANY XI. NUM. CCXXV — Febrer I — MCMXXV

Preu: 50 cèntims

SUMARI

Relació de secrets, per R. Rucabado—Moralitats i Pretextos, per J. M. López-Picó.—Scherzo fúnebre, per A. Esclasans.—*Poesia catalana*: Cançó, Madrigal, Espurnes, per Sebastià Sánchez-Juan.—El nacionalisme a la India: Annie Besant, per Maria Solà de Sellarés.—Prosa catalana: Dues taques negres, molt negres, per Joan Mínguez.—Almanac.

ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DE CATALUNYA, 125

BARCELONA

Editorial Catalana, S. A.

Rambla Sant Josep, 16, pral.

BARCELONA

BIBLIOTECA LITERÀRIA

Les millors obres dels autors catalans i
les mes famoses de les literatures estran-
geres traduïdes pels nostres més il·lus-
; ; ; ; tres contemporanis : : : :

LA PUBLICITAT

DIARI CATALÀ

Administració:

Passeig de Gracia, 34

BARCELONA

RAMON SUNYER

JOIER

Corts Catalanes, 643

JOAQUIM HORTA

IMPRESSOR

GIRONA, 11

Historia de Catalunya

de N'Antoni Rovira i Virgili

Se subscriu a les següents llibreries:

Verdaguer, Rambla del Mig, 5.—Puig Al-
fonso, Plaça Nova, 5.—Editorial Poliglo-
ta, Patritxol, 8.—Nacional Catalana, Gran
Via, 613.—Llibreria Italiana, Rambla Ca-
talunya, 125.—Llibreria Catalonia, Plaça
Catalunya, 17 i a la direcció de Edicions
Pàtria, Diputació, 95. BARCELONA

TALLER DE JOIERIA

JAUME MERCADÉ

PASSEIG DE GRÀCIA, 46

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY XI. NUM. CCXXIV — FEBRER I — MCMXXV

REVELACIÓ DE SECRETS

Ja sou majors d'edat, lectors, i és hora de que tingueu oberts els ulls. Us diré, la veritat veritable. Les joguines, no les porten els pares: les porten els Reis.

Quan vós, amic, ensaqueu, ben embolicat, dins casa vostra, el Meccano, el llibre de cançons o el ninot Saba, no sou més que un mandatari: un simple criat dels invisibles monarques. Si ells no fossin vivents i celestials, i si poder no tinguessin d'imperar aquest dia de l'any amb autoritat categòrica, poc durieu vos a vostres nins, *avui*, tot justament *avui*, i a la nit i en secret, les amables i somrients presentalles.

Era, doncs, per innocència excessiva, que us crèieu que són els pares, o que els pares és creguin que són ells mateixos.

Com en tanta altra cosa, és el Misteri ço que és real, perquè el real és sols l'aparença del Misteri.

Cal que és defaci l'engany: i avui, dia dels Reis, és massa dia d'il·lusions. Aquesta vegada treu hom la bena dels ulls dels grans. L'any vinent, si els Reis volen, la treurem dels petits.

I els hi revelarem que aquestes comparses que visiten col·legis, hospitals i assils no són els Reis: son gent llogada que duen farina al rostre i a la butxaca els deu rals de la comèdia. Els Reis, son Sants; son Sants del Cel, i no és veuen.

Passen a la nit, i ulls d'home no els han vist, però cors i ànimes d'home si que els senten passar.

I ai dels qui no els sentin com passen!

R. RUCABADO

MORALITATS I PRETEXTOS

NADALENQUES

* Alguns dels propagandistes del neo-popularisme invoquen l'ingenuïtat de les festes nadalenques fent-ne argument contra la professionalitat intel·lectual i oposant expressió exclamativa i pensament, paraula dita i paraula escrita.

Sense deturar-nos a desfer improvisacions que elles mateixes no arriben a articular-se recordarem només el sentit i el lligam de l'oració que recull la litúrgia de la octava de Nadal:

«*Brollaran del meu cor paraules bones. Canto la glòria del meu Senyor. Que la meua llengua sigui com la ploma de l'escriptor d'àgil mà en escriure*».

** Dels crits profètics amb els quals era cridat el desig del Nadó, cap no trasbalça el nostre cor amb tan forta campanada de joia ni cap fa el dring tan pur a l'hora dels repics al·leluadors com aquest:—*Ens és nat el Jutge*, veritable fermança de fecunditat de les obres que mereixin la maduresa de la valoració i terme segur de la paternitat que l'home desitja.

*** Convindria que mai no oblidéssim que és un Sant Català aquell, commemorat dins el cicle nadalenc, del qual ha estat dit que fou el legislador de les consciències.

REMERCIAMENT

Més important que no el que diran els comentaristes del teu primer llibre, és, jove autor amic, el teu segon llibre.

Després del segon llibre i dels altres llibres que publicuis, si la incomprensió et feria i si la soledat t'amargava, desconfia més que de tota altra cosa, de la carteta encoratjadora de l'autor fracassat que et dirà germà i et lloarà la virtut de les fallides.

OR, ENCENS I MIRRA

Llegint les lletres de Santa Catarina de Siena salta a l'esguard aquesta definició:

Non so che signoria possa essere quella che mi può esser tolta, e non sta nella mia libertà.

I aquesta moralitat.

Non è alcuno vizio nè peccato che in questa vita faccia gustare l'aria dell'inferno, quanto l'ira e la impazienza.

I aquest mot final:

La verità é quella cosa che ci libera .

CLASSICS, ANTICS I ALTRES ETIQUETES

Veritable vocació de mestratge la del professor de literatures clàssiques el qual desenteñent-se de la dolça habitud de vinticin anys d'explicar les semblances d'Homer i Virgili re-feia un dia la seva lliçó, començant diu:

—Tot el sentit d'explicacions d'aquesta mena radica en la cordial amplitud amb que anem trobant les diferències entre Homer i Virgili.

Veritable vocació de mestratge, la del traductor dels antics el qual s'esmerça, en el treball de traducció, a trobar el sentit del text posat al dia, airejat al dia, viscut al dia; passió nostra, immediata, a punt de lluita exposada a tots els enaltiments i a totes les caigudes d'una quotidianitat activa.

Així Carles Riba desvetllador dels antics, nostrador dels antics de la manera graciosa que fer-los nostres no vol dir que ens facin coixí de repós sinó companyia. Ajuda, diàleg, contradicció. Que ens allixonin, no que ens facin de model de guix.

Avida descoberta de la juvenesa. Si no sabiem fer-nos-els així, els clàssics, els antics serien etiquetes d'arxiu.

BON CONSELL

«Per tal de venjar-te d'un crític injust, produeix una nova obra. Si tu avances un pas, caldrà que el teu censor en reculi un».

Cal advertir que aquest consell és d'un crític.

J. M. LÓPEZ-PICÓ

SCHERZO FÚNEBRE

Hi ha moltes coses en la vida de cada dia que jo no entenc ni penso entendre mai. La vida quotidiana es igual que un carter de llegenda, un carter universal que arriba a casa cada matí carregat amb un feix de lletres. De vegades, entre els milers de cartes no n'hi ha cap per mi. Fem conversa, ens estrenyem la mà i ell fa el seu camí i jo la meva feina. Dia perdut. L'endemà, en canvi, el carter quotidià vé gairebé desproveït; pero entre la minça càrrega la meitat es per mi. Dia guanyat i aprofitat. Això vol dir que els escriptors no ho són pas sempre que volen. Hi ha dies que la voluntat demana per escriure i el cervell li respon que no té res per dir. Hi ha dies, en canvi, que el cervell té delit pero la voluntat es nega. Considerant aquest desencaix hom plany i compadeix aquesta màquina moderna, mig infernal mig monstruosa, que s'anomena un periodista. Però quan la compassió puja de tò es aquells dies en que hom té un doll tan ample de coses per dir, en que la mecànica interior es troba tan ben untada i afinada, que el teler dels pensaments sembla que funcioni elèctricament, i la ploma pesa com un plom, i la mà voldria sostenir, cobrint-se'n, un munt de plomes, d'escriure i de les altres, per volar aplomadament amb el vol de les idees que volten i giravolten a l'entorn del cervell com els coloms pels colomars i els esparvers pels campanars. En un dia d'aquests un amic periodista va fer-me observar la paradoxa que, generalment, la gent que més necessita temes es la que menys en té. I a l'inrevés. Veurèu un periodista adalerat, que no sab de què parlar, i al seu costat un home qualsevol, que ni sab què vol dir ser periodista, té un comentari just i una observació atinada per cada cosa quotidiana de la vida que passa pel seu costat com la doble filera d'una processó. Escapsa els temes amb una inconsciència i un desinterès veritablement orgiàstics, mentre el pobre periodista no en recull més que unes quantes espurnes d'idea que li enrogeixen el cervell com un florir de focs-follets. I aquesta es una d'aquelles coses de cada dia que jo no entenc. Quan els temes vius et surten al pas, fins al

punt que, en certs dies, es materialment impossible a un escriptor donar un pas pels carrers i places de Barcelona degut a la gran gernació de temes que han sortit a prendre el sol amb la muller i els fills i et priven de caminar depressa, no té cap gràcia l'escriure un article. La gràcia consisteix en escriure un article quan plou i els temes vius s'estàn a casa vora el foc, llegint o fent mitja. Per quina raó quan els nostres periodistes no troben o no volen o no els permeten trobar temes vius, no converteixen en temes vius els temes morts? Hi ha tantes coses mortes i ben mortes que viuen al nostre costat i fan molt soroll, sense que ningú se n'adoni! Hi ha tanta mixtificació, tanta faramalla, tanta cosa que lluu com l'or sense ésser-ho! Jo que, Déu n'hi dó, tinc un bon munt de temes vivíssims a punt d'ésser tractats, avui parlaré, per reposar una estona, d'uns quants temes difunts.

Era dita dels vells escriptors: «L'estil fa l'home». I l'home de carn i ossos, quan escrivia, maldava per crear-se un estil de carn i ossos. Però un bell jorn un home que potser no era ben bé de carn i ossos, però que indubtablement era mes subtil i més agosarat que els altres, llançà per contra-dita: «La manca d'estil també es un estil.» I la desconjunció fou obtinguda. Qualsevol noi d'Institut, qualsevol adolescent d'universitat o de seminari, qualsevol senyor «lletra-ferit», com diuen els Mestres en Gai-Saber, podia escriure d'aleshores endavant amb l'estil mes barroer, mes esboçat, mes a mig fer. Si algú li deia:—Vos no teniu estil!—ell us responia somrient:—Es una altra manera de tenir estil!—I passava de llarg tot satisfet. Resultat? Mirèu al nostre entorn; no diré noms (m'he proposat no anomenar ningú); s'està creant una llengüa esterilitzada, un lèxic que sembla rentat amb aigua oxigenada, una manera de dir les coses per escrit que hom juraria que està muntada amb filferros i cristallets de mica, dintre d'un marc d'alumini. Hi ha ja innocents, sobretot entre els ex-universitaris i els ex-seminaristes, que diuen que es tracta d'un estil clàssic. Parèu-hi compte. Això que vosaltres en dieu estil clàssic jo en dic es-

til d'advocat, estil d'escriptura pública. L'estil clàssic ha d'ésser un estil que visqui, que respiri, que bategui, que tingui carn i sang, com nosaltres; un estil amb nervis i venes, ni fluix ni tivant, ni biliós ni sanguini; un estil natural, però rectificat i organitzat pel tòc de l'art; un estil, no de cada dia, sinó de diumenge. Per qualsevol altre poble del món, aquest estil d'aigua i sucre amb unes quantes gotes de llimó que ara està de moda, podria ésser una vàlvula o una descongestió; per nosaltres, que encara no havèm sapigut crear el veritable estil humà, humà i res més, representa un gran perill, i, si no un retrocès, una parada. Necessitem homes, homes, homes, que escriguin amb un estil d'home i no pas d'advocat. Algú creurà que l'estil que combatem es producte d'uns quants refinats; no ho creguèu; es producte d'uns quants emperesits. Es una flor d'estufa, una resultant de la industrialització de la literatura, una variant de la lluita per la cultura que s'ha convertit en el negoci de la cultura, un estil de pren-i-deixa, un muntatge de redacció i d'administració. Cosa morta i ben morta.

La naturalesa té la seva fauna i la seva flora. La literatura també. Hi ha espècies entre els escriptors, i no ens semblaria pas difícil reduir-los a un sistema, amb noms llatins i tot. D'entre les varietats cal esmentar la dels «equànims». Havèu observat la gran quantitat d'homes equànims que hi ha a Catalunya, d'un temps ençà? Veièu un crític, per exemple, jove, i, naturalment, (aquest naturalment és un dir) apassionat. Veièu un poeta, apassionat i jove així mateix. S'encaren, discuteixen, s'entenen o no s'entenen (generalment, de la discussió en surt la tenebra), i la conversa puja de to. Quan, al fort de les paraules, es produeix aquell contacte dels dos entusiasmes, el de dreta i el d'esquerra, que marca el moment d'avinentesa de tota discussió, i, per tant, un punt d'acord entre els pois oposats, apareix l'equànim armat amb l'apaga-llums de la seva circunspecció. Adeu, bellesa dels ulls brillants, de les llengües desfermades i dels dits que castiguen l'aire com una brigada de disciplinants! L'equànim ho ha esguerrat tot.—Perquè discutiu, perquè us baralleu, perquè no esteu quiets, perquè no feu com jo?—Per això, senyor meu, per això! Per dis-

cutir, per barallar-nos, per no estar quiets, per no fer com vós mai de la vida, pobre senyor equànim!—Remarquem, de pas, que la equanimitat es com si diguéssim el batxillerat de l'europeïsm. Ara, a Catalunya, s'ha posat de moda jugar a fer l'uropeu. Quan un escriptor no té res per dir, quan escriu coses frívoles o banals o estúpides amb un tò mundà d'acotació de pel·lícula, sense profunditzar, passant sempre de llarg elegantment (d'això en diuen elegància, ara) i amb el somriure als llavis, hom diu que té un tò molt europeu. De l'equànim a l'uropeu hi ha una sageta d'anada i tornada. I bé, doncs: jo dic que ens calen catalans i que no ens calen europeus. Necessitem catalans apassionats, homes que ignorin en absolut l'art camaleònic de les transicions. Volem homes, homes, homes de carn i ossos, encara, i no pas equànims ni europeus. Portem al damunt un quart de segle de ficció social i de ficció política, de joves que no són joves, d'herois de sala de ball i de pallassets de casa bona, de perseguïdors de modistes i d'aficionats de quadro dramàtic. Aquest és el nostre públic, per culpa d'aquells (m'he proposat no dir noms) que han format, civilment, el nostre públic del quart de segle. Vint-i-cinc anys de ficció, vint-i-cinc anys pel drapaire. Cosa morta i ben morta.

Un diari es una cosa que neix, obre la boca i mor, com una rosa de paper de diari. Un llibre es una cosa que es talla, es llegeix i s'arxiva, per retrobar-la al seu lloc quan ens calgui. Una revista és, o deuria ésser, una mena de camp de batalla, una cosa mixta de llibre i de diari, on els escriptors plantegessin i resolguessin aquells problemes que s'insinuen en els diaris i que es guarden com a record, després de resoldts, en els llibres. A Catalunya havem tingut bons llibres, bones revistes, bons diaris, i en tenim encara. Darrerament, però, s'ha llençat una fórmula que, pel que es veu, ha caigut en gràcia als catalans. En lloc de fer «revistes» s'han volgut fer «revistes d'idees». La enhorabona. Però jo demano: les revistes que sortien abans, i les que, d'aquestes, encara surten, no eren i son, per ventura, revistes d'idees? Revistes d'idees amb coberta blava com un tros de cel, revistes d'idees amb coberta groga com un raig de sol, son, veritablement, revistes d'idees,

o son, simplement, «magazines» d'idees? I aquestes idees, son, en una paraula, idees-de-debó, o bé son idees-universitàries o idees-seminaristes? Entre els nostres literats hi ha dues castes: els literats-creadors i els literats-repetidors, els «pioneers» i els excursionistes de la intel·ligència, els que obren els camins i els que asfalten els camins, els que sempre recerquen coses noves i els que sempre glopejen coses velles. Una veritable revista d'idees serà aquella en les planes de la qual, veritables quaderns de treball, els escriptors combatin i es fadiguin i es fereixin i es matin si convé a glòria i honor de les idees i per la seva creixença i esplendor. Una revista els escrits de la qual irritin, sublevin, indignin, treguin la son als lectors aburgessats, i no pas una revista d'aquelles que després de llegir-la els lectors puguin dir-se els uns als altres, després de parlar del temps que fa: —Haveu llegit l'article del Professor Pau Qualsevol?—Magnífic! Admirable! Es un article que té «un gran to» (un gran to universitari o seminarista, evidentment). Una revista bellament impresa i escrita i prestament llegida i arxivada i oblidada, no serà, jo crec, una veritable revista d'idees. Serà, si més no, una, o dues, interessants provatures editorials. No em plau. Cosa morta i ben morta.

Fa dos anys, a Catalunya, una colla de joves estudiants de dret van alçar bandera de neo-popularisme en poesia. Semblava que el món s'hagués d'entrar. En la crítica i en el vers, en la conversa i en la prosa, hom es feia creus de tanta gosadia i es felicitava de l'abrandament novell que revolucionaria bentost, no hi havia dubte, la poètica catalana. Dos anys son vint-i-quatre mesos. Que ha passat? S'han publicat cançons i balades (no arriben a cinc centes composicions), s'han llençat invectives, s'han fet callar noms estimables i dignes de tot respecte, s'han esporugit vocacions jovençanes i s'ha entretingut la marxa de la història de la nostra poesia. No s'ha renovat res, res, res, per part dels joves poetes neo-popularistes. Tant soroll i tanta bravata no han servit per res més que

per tornar a l'arcàdia floralista de la fi de segle, amb el ben entès que alguns dels vells floralistes eren molt més forts, més intel·ligents i més poetes que gairebé tots els joves neo-popularistes. El fracàs ha estat complet. Si encara resta algun jovenet testaferm, entossudit en escriure cançons i balades, en retornar a la lírica antiga provençal i italiana, en flirtejar amb la Edat Mitja i el fons i la forma dels poetes de l'Edat Mitja, cal fer constar, perquè ho sàpiga tothom, que s'aguanta més que no pas per convicció o per vocació, per la dèria d'anar contra corrent, per un punt de tossuderia molt comprensiu però molt poc intel·ligent i de molt mal gust, i, sobretot, per l'honor del «panache». L'arbre de la menta, la costa solana, la estrella del dia, el pedris, el lledoner, el romaní i la farigola, la barca i la vela, la marinereta bruna i la mossa descordada, la mistela i el ví bò i el raig d'aiguardent han passat definitivament, sembla, a les golfes de la poesia floralista refinada. No cantem victòria encara, però. Mentre visqui la nostra generació de catalans, sempre hi haurà algun espontani, algun embarretinat, algun jovecell ballador de sardanes, que reprendrà la tonada coneguda i es proposarà renovar la poesia catalana... seguint el camí que ja van obrir-li els vells. I serà una revifalla passatgera, i estèril. Cosa morta i ben morta.

Tinc encara alguns temes difunts per tractar. Però m'interessen més, es clar, els temes vius. M'he proposat demostrar només, amb alguns exemples, que a Catalunya hi ha, com sempre, el sector dels escriptors que treballen i no fan soroll, i el dels que s'aprofiten del treball dels altres i mouen fressa. Contra els que laboren els que descansen. Una part de la nostra gent, posada a escollir entre els que reposen i els que treballen, prefereix descansar. I admira, aixímateix, els que descansen. Deixem-los tranquils. Tots plegats fan colla. Que descansin, doncs, que descansin. Que descansin en pau.

A. ESCLASANS

POESIA CATALANA

CANÇÓ

Atzavara
vora
la platja:
(un ocell volava
a rebre una barca)
s'assemblen com dues germanes.

La mar era blava;
l'atzavara, verda.
(L'ocell reposava a l'antena.)
La mar era verda;
l'atzavara, blava?
s'assemblen com dues germanes.

MADRIGAL

La font s'esfulla com un clavell,
amiga.
Jo n'he plegat uns pètals a la mà:
beu-los
com si fos aigua del meu cor.

ESPUERNES

Ai, l'espurna,
que em punxa!

Noia,
quin camí et gronxa el pas,
per caminar-hi a sobre?

Puresa de nit,
tens el cor d'estrella
o de grill?

Les ànimes pateixen
com el *carro* encallat
en les xarxes d'estrelles.

Les mans pentinadores
juguen al ball de cintes
amb raigs de sol i l'ombra.

Les cases
s'estremeixen de fred
i s'abriguen amb la teulada.

SEBASTIÀ SÀNCHEZ-JUAN

EL NACIONALISME A LA INDIA

ANNIE BESANT

Recentment ha aparegut un llibre de Romain Rolland recullint les idees capdals de Gandhi, el gran nacionalista indú, i recentment també acaba de celebrar-se el jubileu de la obra pública de Annie Besant, dona anglesa que malgrat el seu origen està dedicant els últims anys de la seva vida a la reconstrucció de la nacionalitat inda. Aquests dos fets em mouen a dir quelcom de la última figura, per igual potent i vigorosa a la de Gandhi dins el moviment polític de la Índia, i no em detinc en aquesta perquè abastament ha estat estudiada i abastament també s'han popularitzat les seves idees i llur característica. Haig de confessar que em sorprèn enormement que tant es digui de Mahatma Gaddhi i que tan poc es recordi la influència poderosíssima d'Annie Besant en el nacionalisme indú, sense que vulgui pretendre, per això, treure valor a la obra gandhista, ni discutir-la: en soc admiradora, si bé no partidària, i reconec en son inspirador una superioritat moral i espiritual que no tenen els homes de nostre temps i que, sobre tot entre'ls polítics, apar una flor exòtica.

El meu intent, doncs, és estudiar lleugerament, com correspon a les dimensions d'un article, la tasca de Besant a la Índia i on radica la disparitat de criteri entre ella i Gandhi, per demostrar que el moviment gandhista no és l'únic, ni Gandhi ha carregat tot sol amb la feixuga tasca de d'aplegar les energies disperses d'un poble en sentir-se desvetllat d'un adormiment profunde.

No entrarem de primer antuvi en la política de Besant; hem d'observar-la com ha actuat per abonar la terra que un dia havia de rebre la llevor de l'ideal nacionalista, com enlairava el nivell intel·lectual i espiritual dels indus per enfortir-los internament i per intensificar la confiança en sí mateixos, primer pas per aixecar-se en la conquesta de la perduda llibertat.

Des del primer moment que posà els peus a la Índia, darreries del segle passat, observà i de seguida aimà com propis, els costums de la Índia, les seves tradicions; percebé la lluminositat, la magnitud i la bellesa de les religions orientals; sentí en lo més pregó de la seva ànima la dolor d'un poble que's veia menyspreat, escarnit i a tothora humiliat, i es proposà ella, anglesa, condolguada de la general apatia dels indus, que ells també admiressin i vivament amessin les joies de llur terra, que no s'averkonyissin, com en certs moments semblava a causa de la influència Occidental, de tot el que fos privatiu de la raça inda, fruit d'un passat grandios. D'aquesta manera començà, espiritualment, alliberar-los de la opressió i tirania moral i material de l'Occident, representat per l'Imperi Britànic. A ella pertocava mes tard i com a reflexe fer-ho en l'ordre polític, primerament amb Gandhi, després enfront d'ell.

Per la realització d'aquest redreçament moral treba-

llà infatigablement en l'aspecte religiós. Són innombrables els estudis aplegats en llibres i fets populars per mitjà de conferències que han servit per depurar l'induisme i budisme i per mostrar als indus el valor intrínsec i l'elevació espiritual de llurs doctrines. El seu objectiu fou aconseguir dues finalitats: d'una banda, que els fills de la Índia retrobessin sota l'embolcall formal i sovint substituït de les religions llurs, la puríssima doctrina dels avant-passats. Ho assolí des del moment que els mateixos indus,—citem solament les paraules del Doctor en lletres, Subramania Iyer,—reconeixen: «Annie Besant és entre nosaltres, una autoritat en matèria religiosa: profundament cristiana, ha sapigut mostrar-nos a través dels fanatismes de les religions orientals l'esperit, la Veritat original que les informa.» De l'altra, ha procurat destruir les crítiques sense fonament dels seus compatriotes palesant que les religions de l'Orient són igualment trascendents i valioses que les occidentals. Aquest treball era indispensable per aconseguir tolerància en matèria religiosa i un respecte sincer.

En plena activitat encara en l'ordre religiós es llançà a la obra educativa, a la que es consagrà més tard. A la Índia, abans d'entrar a la lluita Annie Besant, eren dirigides les escoles i els instituts pel govern anglés i els missioners catòlics o protestants. Ella compregué la importància que això tenia per l'educació de la raça inda i concentrà ses energies per a que estiguessin sota la direcció dels mateixos indus, car ningú com ells podia comprendre i cultivar les característiques que, per ésser pròpies i constituir l'ànima d'una raça, eren la base de l'engrandiment, de la prosperitat i de la riquesa espiritual de la Índia. Com a complement d'aquesta tasca que significava, demés, el respecte a la parla i a la religió dels infants, creà diverses escoles—cinc d'elles pels pàries—instituts i la Universitat indú a Benarés i com coronament organitzà el Consell Nacional d'Educació integrat per les personalitats directores de la Índia a fi que l'educació tingués sempre una base plenament nacional.

Complert aquest treball d'introducció que representa anys d'esforços i lluites inconcebibles i sense abandonar-lo, entrà abans de la gran guerra en la política. Fou ella qui al «1916 reuní els principals elements del moviment nacional indú que reconegueren com a cap Lokamanya Bal Gangadhar Tilak.» (L'Europe, Romain Rolland.) L'any 1917 a causa de sa propaganda autonomista, el govern anglés l'internà juntament amb Wadia i Arundale a Otacamund, prop de les muntanyes Nilgiri, prohibint-li en absolut tota activitat. Amb motiu d'aquest allunyament del camp d'acció, diu Subramania Iyer, President del *Home Role League* de Madràs.... «no pot indicar-se cap més occidental que despertés com ella tant d'amor i simpatia arreu de la Índia. Els homes

de cultura i els ignorants, els que parlaven anglès i els que no en sabien una paraula, estaven allavors units dins d'una profunda admiració i reverència.»

En desembre d'aquell mateix any, ja conquerida la llibertat, fou nomenada President del Congrés nacional indú i heu's-aquí alguns fragments de l'admirable discurs que pronuncià a Calcuta:

«Com molt bé digué Mazzini: «Deu ha escrit una línia del Seu pensament sobre el breçol de cada poble. Aquesta és sa missió especial; no pot ésser desviada, ha de desenrotllar-se lliure...» Efectivament, què és una nació? És una espurna del Foc diví, un fragment de la Vida divina infosa en el món i reunint una massa d'individus, homes, dones, infants, estretament lligats en una unitat! Les qualitats d'aquesta massa, els seus poders, en una paraula, el seu tipus, depenen d'un fragment de la Vida que s'hi incorpora, la Vida que la forma, que desenrotlla la seva evolució, que la colora, que la fa única. La magia de la nacionalitat és el sentiment d'unitat; la funció de la nació és servir el món segons la línia particular que li es pròpia: això es el que Mazzini nomenava: «sa missió especial», el deure que Deu li confià a l'hora de la seva naixença... Mes per complir plenament la seva obra envers el món, la nació ha de formar-se d'acord amb sa pròpia línia, dirigir-se en la seva evolució. Ha d'ésser *ella mateixa*, i no *una altra*. Tot el món sofreix quan una nacionalitat es violenta o es suprimeix abans que realitzi sa missió. És per això que quan una nació reclama la llibertat i la autonomia no és simplement una reclamació egoïsta, una demanda de més drets per fruir de més felicitat. I fins en això no hi hauria cap mal, car la felicitat significa plenitud de vida i la fruïció d'aquesta plenitud és una justa reivindicació. Però la demanda del lliure govern té per fi l'evolució de sa pròpia naturalesa per servir a l'humanitat. És una aspiració que sorgeix de la mes pregona espiritualitat, és una expressió de l'anhel ardent d'oferir el millor de si mateix al món. Per aquesta raó els perills no la detenen, ni les amenaces l'espanten, ni l'oferiment dels millors aventatges pot enganyar-la... De què serveix a una nació obtenir l'Univers si perd la seva ànima? Què pot donar-se-li a canvi de la ànima seva?»

Fins el febrer de 1919 no es declarà desfeta l'unió de Besant i Gandhi. Les causes es troben en la Llei de Rowlatt que tenia per objecte mantenir a la Índia, com en temps de guerra, la policia secreta, la censura, etc. Besant, com Gandhi, estava plenament disconforme amb la majoria de les clàusules d'aquesta Llei, però infringir-la implicava declarar-se revolucionari i ningú hi estava preparat. Parlant Besant d'aquest assumpte amb Gandhi aquest proposà, no podent infringir la llei de Rowlat, transgredir en senyal de protesta les altres lleis fins allavors obeïdes; Besant no estigué conforme amb aquesta proposició, convençuda que no millorava, sino altrement agreujava la situació.

Gandhi es disposà a mantenir la seva opinió i fer-la pública: Besant a lluitar amb la paraula i la ploma contra la Llei de Rowlatt a causa del seu esperit anti-constitucional i per ésser un perill per a la llibertat;

però a l'ensem, contra la transgressió de lleis dignes d'ésser obeïdes perquè això significava ferir l'arrel mateixa de la llei en una comunitat civilitzada»—*New India*, Besant.

El camí de Gandhi des d'allavors fou el de la «desobediència civil», de funestíssimes conseqüències segons Besant; el d'ella a la Índia, l'intensificació del nacionalisme lliure de l'anhel de separació espiritual d'Anglaterra; i a l'Imperi Britànic, la vitalització de la tendència autonomista, car, recordant les seves paraules: «quan una nació reclama la llibertat i la autonomia no és simplement una reclamació egoïsta...» «el lliure govern és una aspiració que sorgeix de la mes pregona espiritualitat.»

Aquesta última primavera vingué a Europa juntament amb els indus Tej. Bahadur Sapru i Srinivasa Sastri, president i vis-president de la Convenció nacional inda per presentar davant del Parlament i del poble britànic el pla d'aspiracions de la Índia i a l'ensem preparar el terreny per al projecte de Llei que ha de presentar aquella Convenció.

L'actitud d'Anglaterra sembla molt favorable a satisfer els anhels dels indus, que actualment han de concretar-se en el projecte de Llei, tasca un xic difícil a causa del gran nombre de partits nacionalistes avui existents. La obra d'Annie Besant ara, és precisament aconseguir la compenetració entre tots els partits polítics per a que es puguï presentar al Parlament britànic la plasmació del que anhela i necessita la Índia unida.

S'ha criticat molt la característica de Besant de volguer obtenir l'autonomia i la independència de la Índia dins d'una bona harmonia amb l'Imperi Britànic. Efectivament ella lluita sempre des d'aquest punt de vista: vol evitar tota violència i la separació espiritual de la Índia i Anglaterra per creure que així com és beneficiosa a l'Orient la civilització occidental, ho és a l'Occident l'esperit oriental. L'un i l'altre es necessiten: units poden realitzar segons Besant una importantíssima tasca.

Això no vol dir que per Anglaterra empetiteixi les seves aspiracions nacionalistes. Vegi's el que deia George Lansbury, membre del Parlament, el mes de juliol últim: «La Dra. Besant veu clarament, com ha vist sempre, que si Anglaterra i la Índia han de permanèixer unides, la unió ha de basar-se en una mútua igualtat. El greu error de l'anglès ha consistit en l'esperit de dominació de raça, conseqüència de creure's superior com a blanc, i arrogar-se el dret de dominar i ordenar la vida del poble indú.»

No es creguin els lectors que les relacions de Gandhi i Besant siguin poc amistoses; mútuament s'admiraven per la grandesa de llur missió i senten l'afinitat pròpia de dues ànimes que s'han entregat incondicionalment a una Causa per ambdós santa i sagrada.

Amb motiu del retorn de Besant a la Índia aquesta tardor escrigué Gandhi a *New India*: «Com tothom sap, és desgràcia meva sostenir determinades opinions en quant a política i principis, fonamentalment oposats als de la Dra. Annie Besant. Però això no impideix

que sigui ella als meus ulls una dona de caràcter superior, de noble intenció, d'immutable energia i de valor indomable. Ella estima la India amb la devoció d'una filla. El seu talent i la seva constància són l'enveja de tots nosaltres. El seu valor mai brillà tan potentment com quan a risc de perdre la seva popularitat, s'oposà al moviment de no-cooperació. Visca molt temps per servir a la India i a la Humanitat!»

Annie Besant complí fa poc els seus 77 anys, però confia veure encara l'autonomia del país tan estimat. Tant debó sigui un fet, car aixís potser aquestes potentíssimes individualitats «Besant-Gandhi» treballarien unides per encaminar i donar potencialitat a un poble que s'endevina molt gran a l'avenir.

MARIA SOLA DE SELLARÉS

PROSA CATALANA

DUES TAQUES NEGRES, MOLT NEGRES

Quan el veia passar, arrupit sota el vell abric hivernal o tot avergonyit per l'indiscret color de cafè torrat del berret de palla, l'adroguer solia exclamar, dirigint-se a la selecta parròquia:

—Guaiteu-lo! Si no fa llàstima, pobre senyor Ramón! La dona li ha sortit *rana*.

Tothom sospitava, ja avesat a aquesta delació del xiroi industrial, que la muller del senyor Ramón comprava el sabó en un altre establiment. Perquè, mireu que dir que li havia sortit *rana*... Una cosa així, que significava... Què significava una cosa així, ben mirat? Ai, Senyor, què li dirè jo ara?

Infidelitat? Eixorquia? Inadaptació de l'espina a la corba del treball?

Els uns acceptaven lo primer. D'altres, més enraonats, s'aconformaven amb l'eixorquia. Els més pessimistes, en canvi, admetien totes tres possibilitats.

Fins a la juvenívola edat dels quaranta,— que per a nosaltres, sexagenaris de tota la vida, significa l'entrada a la veritable existència, del seny i de la ponderació—el senyor Ramón era romàs solter. Sense lloro ni gramòfon, però. Avesat a la constant tutela d'una mare—malaguanyada, ai las!—ell no cobejava cap altre escalf. Però la gent, sempre caritativa i forjadora del benestar aliè, va decidir que no estava bé la convivència amb una xalesta minyona de trenta anyets. No és pas que... ai Senyor! però sap, les conveniències...

I s'hi va casar.

Transformar la vostra honesta i laboriosa

serventa en muller pròpia, serà sempre un disbarat com una casa, mirin-s'ho com vulguin. Aquell feinejar sol·lícit, aquelles carinyoses i interessades previnences no s'avenen gens amb la intimitat conjugal. Ja veuran, tot en una peça no pot ésser. El canvi de categoria bé imposa un escreix de necessitats. Si no, què seria de les ungles, què del carmí, i que del xafardeig ponderat que escau a la dona forta? Altrament, una dona és tan poqueta cosa..., com deia una dispesera que vaig tenir.

Diguem també que el senyor Ramón si va acabar per decidir-se, fou de cara a l'estalvi. No em parlin del servei: costa un ull de la cara. Que si dotze duros de sou, sortides lliures, bona vida! A ell no li sobrava pas res, ben mirat. Es clar que fent bondat, el seu elevat càrrec a cà'ls Farrerons Germans i Nebots, no li fallaria mai. I setanta dures al mes fan de bon aprofitar! Feia vint anys que hi era, exercint de tenedor de llibres i de corredor de plaça, tot d'una peça. El cas dels famosos impermeable-gabardina «*Two in one*» té moltes simpaties dintre el comerç català.

I cada dia, quan entrava el senyor Ramón pels volts de la una, després de donar el tomb per les botigues, dotze caps de dependent cobejosos s'alçaven alhora, sotjant els estralls dels dies en aquell detentor de llur eventual i possible herència.

Dèl fet de casar-se, el senyor Ramón va sentir aquella mateixa decepció del joenet en viatge, qui reserva el seient del costat per a una possible aventura amorosa, i se li asseu una vella amb un infant de bolquers.

Car ella, al fons del fons, era un cap-verd,

tot i els seus trenta anys. El tractava amb desdeny, com si volgués rescabalar-se dels anys de sumissió domèstica, i trenava a totes hores la lletania de la vida cara i del poc guany. Ell s'hi havia anat insensibilitzant, convençut que els anys i l'habitud la tombarien, però malgrat i les delícies de tenir una dona a l'abast, començava a sentir una vaga enyorança d'aquella ordenada beatitud de solter, allò del dia ben distribuït, del diumenge repartit entre el dòmino i el cafè abominable i el passeget per Vallvidrera, al caure de la tarda; sense comptar amb aquelles furtives escapades del dissabte al cafè-concert misèrrim, saltironejant interiorment sota el posat sever i immutable.

Realment, hi ha estalvis que es mengen les estovalles.

S'havia venut el panís, ve-li aquí.

Ara, quan el veia passar, l'adroguer ja no etzivava el comentari habitual. Se'l mirava amb aquell respecte commiserat que solen inspirar les persones amenaçades per alguna desgràcia, sia aquesta del color que es vulgui. Afegim de passada que el senyor Ramón, a desgrat d'uns ulls ensonyats, afectava una mena de vivacitat semblant a la del presoner qui preveu l'alliberament.

L'Antònia es moria.

Aquella mica de vivacitat era ben inconscient, però: no podia pas dir-se que el senyor Ramón es dalís per arribar a la viduitat. Aquells anys de cohabitació pesaven forçosament en el seu esperit d'home subjecte a tot allò que és costum, repetició d'actes, i ben mirat, ara no sabia pas dir si realment li fóra una millora recuperar la llibertat d'abans. Esquerpa bé ho havia sigut sempre, això sí, i poc propícia a l'afectuosa proximitat, però al capdavant era la seva dona, una mena de bestioleta que animava amb els seus crits i amb els seus passos la buidor del pis. Potser el preocupava també la necessitat de forjar-se uns nous costums i la possibilitat de no trobar la serventa ideal que la substituís. Unes quantes nits a la capçalera d'un malalt aclareixen força les idees.

Aquestes consideracions i un vesper rabiosíssim que li havia sortit al bell mig del clatell,

el tenien preocupat aquella tarda, a l'entrar al despatx. Allà l'esperava el feix de lletres habituals, comandes, reclamacions, tot el pesat engranatge comercial de la casa, que anava a la seva responsabilitat.

El senyor Farrerons, després de preguntar per la salut de la «senyora», va començar a aclaparar-lo amb el xàfec d'encàrrecs de sempre.

—Ja ha vist que ens demanen cent capses, de Manresa?... Que s'ha recordat de cercar aquella classe de cartró?... Escrigui als Montaner i fills, no admetent la devolució aquella: faci la carta vostè mateix.

El senyor Ramón s'encaminà cap al despatxet de la mecanògrafa, una noia grassoneta, de cara pigallada i radiant, que un prometatge feliç—per bé que cast—auriolava amb aquella exuberància física de les casades de poc.

—Senyor Ramón, ja ho sap que va tacat?

Va quedar tot sobtat. Es tombà, es repassà els pantalons amb els ulls. Efectivament, una taca circular, negra com un corb, sota el gec, al començ de la cama esquerra, detonava sorollosament en el gris clar del vestit.

La indignació i el turment que el vesper del clatell li donà en tombar el cap el feren esdevenir vermell com un rave. Ves quina pega! vuit dies escassos que l'havia estrenat.

Enllà continuava tronant, imperativa, la veu del Farrerons petit. I tot tresbalsat encara pel descobriment de la noia—la qual ja es penedia de la seva revelació—va posar-se a la màquina. Com que l'aplom li mancava, els tipus no l'obeïen. En resum, que aquella lletra que hauria sigut llepadeta, amb molts de circumloquis i de relatius, va resultar comminant. Després del «segur servidor», va empassar-se níviosament el «que besa ses mans».

—Potser se li n'aniria amb llimona, arriscà tímidament la noia.

—Per llimones estem, viva Deu, replicà ell.

La moça alçà els ulls al cel, pensant en la imprudència de fer favors a bèsties.

De retorn a casa, el senyor Ramón anava pensant en la manera millor de reparar el desperfecte. Intentar treure ell mateix la taca seria arriscar-se a inutilitzar el vestit per sempre més. Calia, doncs, portar-lo a la tintoreria, perquè vegessin què s'hi podia fer.

Però mentres tant, quin vestit es posaria? Li quedava el de nuvi, però era d'un negre severíssim, que atrauria immediatament el comentari del veïnat suspicax:

—Té, aquest ja porta pressa per quedar vidu. Ho deu fer per veure si, esverant-la, la dona se li queda als dits.

A l'endemà, els de la penya del «Petit Hamburg» anirien preguntant-li amb la mateixa cara estirada:

—Caram, Ramón, que has tingut novetat?

I caldria donar explicacions a l'un i a l'altre, que si el meritori havia embrutat l'escambell del pupitre en omplir els tinters; que si la dona, gràcies a Deu, no encara, etc.

Amb això passaria que quan portès dol de debó, ningú se n'assabentaria ni planyeria la seva desgràcia, concentrant en ell tot l'interès i totes les converses d'una tarda.

Què havia de fer, doncs? Anar aguantant, dissimulant tot lo possible. «Afortunadament, n'hi ha per pocs dies i llavors me'l faré tenyir». Aquell «afortunadament» va semblar-li una paraula criminal... però fet i fet, l'hi va deixar estar.

Era un diumenge a la tarda. Aprofitant aquell solet de les darreries d'octubre, la gent s'havia llençat al carrer, empaitant els tramvies, lents i agombolats de humanitats tronades.

El senyor Ramón anava esmunyint-se pels carrers més deserts, fins arribar als afores, on no hi hauria cent ulls tafaners i cent boques xafarderes per a ponderar aquella famosa taca. Ja feia cinc dies que la duia, sense poder-la dissimular a la mirada inquisidora de la gent.

Ho havia provat tot. Havia mirat d'amagar-la, caminant ben tivat, tenint cura d'estirar bé el gec cap avall i els pantalons cap amunt. Però, tot i sofrint les mil tortures per mor d'aquell volcànic vesper, no faltava l'amic que el cridava.

—Aon corres tan depressa? Ja ho saps que vas tacat?

I el senyor Ramon havia de fer una ganyota de sorpresa i un xuclet ponderatiu.

—Caram! noi, no en sabia res...

I s'acomiadava a la primera cantonada.

També va estar dos dies anant constantment amb les mans a l'esquena, i en la mà esquerra

un llibre per a amagar la maleïda taca. Però això ho va trobar molt cansat. Altrament, no podia pas anar a fer visites i a vendre gafets amb les mans damunt les anques. Per acabar de fer el pes, un dia va trobar un conegut, un senyor de les conferències, que li va insinuar amb un to molt polít, que aquella posició no era gens correcta.

N'hi havia per desesperar-se. Com s'ho havia de manegar, doncs? Estava gairebé disposat a comprar-se un vestit bo i fet; però què en treuria si a l'endemà se l'havia de fer tenyir? Car el metge assegurava, ja feia cinc dies, que l'Antonia no passaria d'anit. I doncs, qué esperava aquella, també?

—Ha vingut el metge.

—...

—Sí, què vol que hagi dit? Lo de sempre, que n'hi ha per poques hores. Ha encarregat, de tota manera, que li donguem la medicina tres vegades a la nit.

Es mirà la veïna sense badar boca. Durant tota la nit, es va anar repetint les paraules del metge: «n'hi ha per poques hores». Per fi! arribava l'hora de l'alliberament.

El llumet del gas es posà tot d'una a defallir, reclamant els deu cèntims reviscoladors. La malalta va obrir els ulls, engrandits per la febre:

—Ramonet, que em moro... que no em dones la medicina?

Ell continuà assegut sense inmutar-se.

—Per l'amor de Déu, que m'ofego!

Tanmateix aquella dona era insaciable. A veure fins a quan li tindria d'amargar l'existència! Apropant's-hi, li murmurà a l'orella amb una veu sorda:

—Ves, i rebenta d'una vegada!

Tal dit, tal fet. La malalta tingué un petit espasme, i bruscament, va decantar el coll. Ell s'hi acostà, cruel i temerós alhora, per cerciorar-se de la veritat, defugint l'acusació d'aquells ullassos inenarrables, sobreeixits en un gest de revolta.

Si el senyor Ramón hi hagués sabut llegir, hauria interpretat el darrer pensament de la seva dona:

—Maliatsiga! Fos a fer... També ara, li enllustraria les sabates dos cops la setmana!

JOAN MINGUEZ

ALMANAC

«ELEGÍA», DE JOSEP M.ª LÓPEZ-PICÓ, OP. XVII.—La producció total de Lòpez-Picó no té solució de [continuitat; és a dir: l'obra d'aquest autor comença en el seu primer volum i du traces de no finir fins en el seu llibre pòstum; car el repòs, dins son camí literari, és heroicament banit per ell mateix. El volum present, però, és simptomàtic de la part més austera, elevada, humana i noble que el poeta ha aportat en els seus cants, i és, ell sol, una valor completa i absoluta, sintètica i expressiva.

En aquest poema cíclic, abstracte, concretat d'imatgeria, l'harmonia total de l'obra té una equilibrida seguretat d'execució. Cada un dels elements retòrics hi és ntilitzat treient-ne el màxim rendiment líric. I cada cant, en el procés del poema, serva el tò escaient al contingut.

El llibre que comentem és la revisió passiva de la pròpia vida, vista en un instant d'atur de la seva meitat. Tot el guany moral d'un esperit que ha fet substància nodridora de tots els moments, i que de cada instant espaç ha tret una lliçó d'eternitat, es palesa, en aquest poema interior, que en fa sòbria essència lírica.

Per millor disciplina d'execució, cada cant té un mateix motiu d'imatgeria, dins la línia del qual camina la plenitud variada de les estrofes.

Comença el poema, aixecant el vol amb una serena placidesa contemplativa, sense esforç («Ara la vida és la discreta coma—des d'on veiem l'estesa del sembrat»). La fluïdesa continguda del vers, puja, després, i la rescensió de l'«Argument» va fent-se més abstracta. Tot el neguit de la vida, el «mal d'home», hi és, però, redimit en una felicitat expressió de sincerament, d'imparcialitat en la confessió. («Si és la paraula del present tan casta,—que el passat no enrogeixi del que dic»).

Després, en un esforç reeixit de sensibilització lírica, l'autor exprem en son cant primer tot el sentit de la

vida activa mesurat i ennoblit, tota la psicologia de l'home conscient que informà «La nova ofrena» i «L'home del qual es parla». Cada estrofa tanca un pensament, i tots ells van harmònicament lligats en un magnífic rosari de conceptes. Els dubtes de la vida, en l'existència progressiva, hi són expressats, amb una humana recança maragalliana («que ésser immortal fos deturar l'avui»). Però la darrera compensació esdevé el límit acceptat del viure («i si acceptem per horitzó la faixa—entre el pressagi enllà i ençà el record,—on terra i cel, ni massa a dalt ni baixa,—fan el fall de la dalla de la mort»). La imatge, en la revisió lírica, davalla cap a la simplicitat d'evocació; però sense el descuit d'altificar la sofredrença («cerqueu de l'espectacle la sentida—de les dolors, que en són el seny i l'art»).

L'espectacle del cel, concisament, bellament descrit, és el motiu imatjat de la segona part d'aquest cant, espillant el combat interior de la joventut. Després, l'austera formació moral adolescent és cantada com la recerca indefallent en la cassera, rastrejant la terra gelosa; un crit de foc i de triomf ensem, clou aquest cant.

El segon, glossa el centre emotiu de la vida, en una cenyida garlanda d'imatges, amb un tò d'auster alligonament pessimista, com una justificació del títol. El retorn devés el classicisme líric nostrat se revela àdhuc en la paranceria de les estrofes, i en la força centrípeta d'aquests estrams: («Els quatre vents, i una vela a combatre'ls —encar, la teva batalla és aquesta»). Amb aquesta lapidària brevetat obra l'espectacle del panorama interior. I de seguida, la imatgeria lopez-piconiana desplega la seva riquesa personal: («Un cel segat on els astres rostollen:—així el repòs de les teves collites»). Tota la virtut paradoxal de l'amor que llença i retè; tot el daler possessiu («totes les vides voldria... — per viure-les

totes»); hi són dits com una lliçó d'humanitat. Es, aquesta part, potser, la més forta i personal, la més encesa i pura, amb flama intensa i callada, del llibre.

Per millor varietat formal, l'imatgeria cerca un corrent més suau-ment folgat, el romanç, doblement assonantat, ja emprat per l'autor. Aquesta quarta part l'omplen, així, poemets d'aire fàcil, on la gravetat no és oblidada, com un pòsit invisible, però on hi són rimats paral·lelismes d'imatgeria. Comptant els anys, llescant el pa, passant el Rosari, fent la troballa de l'amistat, l'home es sent cridat per Déu; després d'entendrir-se i sentir-se infant amb l'evocació dels Nadals, i de dir infantilismes orientals, d'una meravellosa gràcia expressiva, que recorda «el meu fill i jo».

Cal, però, el retorn a l'elevació de tó, en un parèntesi pensarós; la tivantor de la resistència humana a la fita marcada per ell, és dita «Entre la mort i Déu», amb una punyentor greu i desolada. Amb paraules plenes de sentit, el poeta ens dóna la sensació de la defensa humana «contra Déu, que sent com si el devori»; i l'anhel indomptable i irreverent amb el record, de viure, encara («però la vida per la vida el deixa»). Un altre concepte surt en mig d'aquesta mesura: l'oblit i l'oci, temptacions falagueres d'abandó, com l'oïda femenina complaguda del frívol galanteig. I, en un altra monjoia entre aquestes dues fites, «desplega l'ombra—l'oblit meravellós del temps cansat», i el poeta hi troba un motiu d'imatgeria cenyit i pompós ensem; i on la ensenyança que «etern és pacient» hi és dita en mig d'altres belles coses. I sobretot, la plenitud de sentit d'aquesta mida, «Entre la mort i Déu», la marquen Ell i la mort. «igual que sobirans que es disfressessin.» esdevenint «captaires d'ànimes» que els homes els lliuraran pressosos, de tan plens com tenen l'esperit. El procés acaba en un sol vers; a meditar: «Veritat, veritat esforç inútil?»

Una sèrie de sonets, variats de psicologia i de contingut des de Déu a la llar comenten tot el camí d'humanitat que deriva de la quotidianitat al providencialisme: els moments que «voldriem deturar la vida»; la companyia, allisonadora en l'amarga soledat decebuda, d'«aquesta nuditat del teu silenci», el silenci i la solitud; la fe «de quan—diem: Senyor!—perquè sabem que escoltes»; la observància del Manament; la paradoxa clàssica «apren que millor sent qui escolta lluny—i que més plora qui no diu la poena». I el poeta clou aquestes posades de vida interior desitjant que a l'endemà trobi el nou desig, entre l'ahir, igual que el cascavell del fill petit «entre la usada roba». El camí de Déu és el record treballós. Així ho comenta lapidàriament el poeta.

Per últim, en la forma indirecta de la tercina, per millor valoració retòrica, hi és glossat i recomptat el sentit de la diada simple, feineria i casolana, de l'home del qual es parla, abellint-hi l'anècdota per major expressivitat.

En l'epíleg, el poeta es detura i diu el colofó del cant. Ha cantat, després de dominar-lo, el moment de l'ardor viril—«com un diumenge gran», expressa l'autor, en una felicitat i ingènua dita. Però, després d'aquest moment d'atur commemoratiu, la vida continua; i el poeta canta aquest renovat adveniment, aquest acolorit retorn, en tres estrofes finals, netes i perfilades, lluent de concreta imatgeria: l'home veu per companyia, en contemplar el camí fet «la pietat d'una figura—entre la vinya i l'horitzó marí». Així el llibre acaba esbandit en el clar regalim del paisatge; i és un horitzó de paisatge el límit final del sentit de l'últim vers.

Després d'acompanyar el poeta en les vies dels seus moments interiors, tan ben esmerçats líricament, tan assaonats de riquesa anímica i poètica, ens sentim enfortits com si haguéssim passat a través nostre molts anys de seny vivent; i admirem la noblesa del poeta que canta verament sos neguits d'home amb profunda bona fe, i que troba en la seva sinceritat la penyora d'altitud lírica.

«FACECIES», DE TOMÁS ROIG I LLOP. PORTIC DE CARLES RAHOLA. ILUSTRACIONS DE J. BUSQUETS. — L'aparició d'aquest llibre de proses garanteix a l'autor el triomf d'haver fet la troballa del propi temperament. El temps pot depurar encara les seves qualitats, però no podrà renovar les ni substituir-les essencialment. Roig i Llop apareix definitivament com un reeixit caricaturista—amb tot el mèrit difícilíssim d'aquesta modalitat artística i amb tota l'amarga pregonesa moral d'aquest mot—de la figura humana.

I si la caricatura requereix una desharmonia a posar de relleu, no serà estrany que els personatges de Roig i Llop siguin deformes de nafres internes. Ell els estudia amb l'amor d'un creador, però amb l'acurada i penetrant visió d'un psicòleg experimental. I així les siluetes llurs, tenen una vigoria i un relleu realíssims, precisos; un sentit, tant com facecions, punyent.

En l'execució externa, l'autor es val d'un lèxic ric i treballat; un vocabulari extens i viu li és companyonatge amatent en les descripcions, i amb una precisa dicció sap donar la sensació justa dels fenòmens singulars que s'operen en sos personatges i que són a voltes de difícil exteriorització. Quan prepara el paisatge, per situar-hi un o altre moment d'un protagonista, sembla que amoreixi sa paleta amb tonalitats avellutades, per deixar més acabada l'escena. Roig i Llop esdevé, doncs, conscient de ell mateix en cada moment de l'acció i en cada detall de l'execució esmerçant el màxim lluc en cada oportunitat. L'autor escriu, així, amb honradesa absoluta: sos tipus són suggestions del natural; sos paisatges terrals; son lèxic, controlat, i fins a voltes verge.

En el primer conte del llibre, l'autor hi entrena ja apareixent-hi totes ses facultats. En la estructuració d'aquesta prosa, la narració és tallada a petits pics, construïda a troços harmònicament lligats, com si l'autor prengués alè per una sola volada més segura. No obstant, la figura grotescament tràgica

de «Paulí boig» ens amara de pietat l'ànima i ensems ens brilla amb tot son relleu davant dels ulls; la d'ell i la dels personatges que s'hi ajunyen. L'autor ja sap donar-hi en un sol moment tota una visió: tal la presentació del protagonista i el pas del ferrer a la plassa. Altra ment, la fragmentació del contingut li ofereix avinentesa de fer descripcions d'una vivesa justíssima, idealment sonora, com la caça dels regentius. I ja adapta gravement el tó a les ocasions de l'acció, com en descriure el solemne escenari final del darrer capítol, i acompanyar-ne artísticament l'epíleg realista, endolcint amb la normalització, dins la convivència natural, d'aquelles vides primitives. En aquesta narració és on, per sa estructura, l'autor s'abandona més a la naturalesa; on les impressions naturals hi esclaten més espontàniament, i on el llenguatge és més variat i acolorit.

«El camàlic», narració breu i ciutadana, és una amor titellesca. En començar-lo, ja veiem al personatge fatalment sotmès al disseny tràgic, com un ninot grotesc enarbolat pel titellaire. I esperem el cop darrer dels graons de l'escala amb una fretura encruelida. Aquí la caricatura, despullada de bellesa d'ambient i de pregonesa psicològica, desperta només una mesquina planyença. El cas, ell sol, descarnat, és sols una humana ganyota. El dibuix d'En Busquets que va després del pròleg, en fóra, diríem la justificació o expressió gràfica.

Ens trobem després amb la peça del llibre més plena i justa de proporcions: «Eixalament». L'autor ha fet la troballa d'un cas psicològic anormal, raríssim, versemblant i profund, i hi ha esmerçat harmònicament tots els elements, ja disposats per una preparació anterior. Ha donat a la narració tot l'abast i totes les modalitats que la riquesa i la complexitat de l'argument comportaven, i n'ha bastit una novel·leta mestra, amb una tècnica perfecta i una expressió ponderada. Amb una anècdota escaient situa l'acció; en dos paràgrafs breus i felicíssims reïx a expressar sensiblement el fet patològic de la desviació mental d'En Jaques, l'heroi, amb una

intuïció esborronadora. Pausadament, després, introdueix la intensitat dramàtica, clau indirecta de la narració. Però atempera aquesta intensitat toiseguit, per més equilibrat desenrotllament de l'acció; i així té lleure de situar en ses pàgines, amb una encomanadissa exacta, la descripció de la calmosa quietud de la vila enyorívola. Insensiblement, renusa el tema dramàtic suspès, i insinúa el truc que—com en tota obra de tècnica correcte—serà el desenllaç de l'acció; un truc enginyós i hàbil. I en la escena final, sap posar, bellament i sòbriament atapaïda en el paisatge, tota la sensació de tragèdia que prepara per al protagonista, en paràgrafs d'una valor descriptiva eloqüentíssima. Amb aquest quadre magnífic sol, amb aquesta narració madura en tots aspectes, Roig i Llop passaria honorablement a les nostres antologies de prosa.

«En Llagosta», que segueix després, té un contingut desigual. Hi ha visions de paisatge i encerts d'expressió immillorables, com el que s'esmenta en el pròleg. Hi ha la exacta descripció del protagonista, justament objectiva. Hi ha troços d'una factura d'execució brillant. Però allò que podriem dir-ne la rèplica del personatge, el cas, l'ambient, escollits per argument, o millor dit per justificació del final, i l'aire d'apòleg donat a la narració, n'empeteixen notablement, al nostre entendre, la valor literària, que ara consisteix essencialment en la figura, i que resulta desmerescuda per l'anècdota. Roig i Llop tracta el seu personatge, aquí, d'una manera objectiva i pintoresca; és en aquest sentit el menys elevat de to i el més fidelment popular; i així ha de ser perquè no ha de profunditzar la psicologia de l'heroi amb visió personal, sinó només exposar-lo amb el mateix esguard que els convilatans ens n'exposarien la grotesca faisó.

«La darrera alegria d'En Gori Terricer» és el més meritòriament hàbil, el que acusa millor el treball de l'artista, dels fragments del llibre; en altres, les proporcions de l'argument mesuraven la quantitat de lluc personal a explicar-hi. Aquí,

tota la trassa original de l'autor rau en furgar endins de les més invisibles modulacions anímiques del seu titella. L'estudi psicològic, és, doncs, profund i subtil. Ja no es tracta d'una figura patològica, sinó d'un reflexiu de la ironia. L'autor amb llestesa expressiva, com emprant una agulla finíssima, sap prunyar en el punt just la conscient paradoxa, l'auto-engany on es peix el seu protagonista, li obre la ferida interior, i el dessagna macabrament. Tota la valor d'aquesta prosa és esmersada en guany psicològic. No sé perquè recorda aquest tipus, com d'altres del llibre, la impietosa plasmació de la ridícula mesquinesa humana dels dibuixos de Xavier Nogués. I és també aquest personatge el que acusa més el veritable sentit amarg de la ironia en l'autor.

Així, les visions d'En Roig i Llop, tenen una humana preferència derrotista; un rabejament d'infelicitat; una temptació de tragèdia grotesca, malgrat que la juvenesa espiritual de l'autor s'esforci a posar una claror optimista en els detalls i una resplendor d'idealitat bon punt li és avinent. Però aquells factors, que ell posseeix en realitat, són els que integren la essència de l'autèntic i artístic humorisme.

La segona part del llibre és constituïda per tres proses breus, d'un aire distint, estilitzat, àgil i cenyidíssim alhora. La ironia es mostra nova i impietosa, àcidament aguda, i els mots i les frases es fan incisius, precisos, condensats d'expressió. L'autor abandona el complex de la narració, per agafar l'objectiu de la prosa breu, homogenia i sòbria de factura. I aquest objectiu és la personificació, la sensibilització del món inanimat.

Amb aquest procediment literari, dins aquesta tècnica singular i arbitrària, l'autor pot vessar naturalment, expremut amb gràcia de dicció, amb enraonia jocosa, el finíssim verí de la seva ironia. La condició de ses víctimes literàries, diríem, l'absol de l'acusació de crueltat; i així el punisme dúctil i el fible depurat d'aquella ironia apareixen com a inofensius a la humana dignitat. Es exemple del que diem «Pas-

sió i mort d'un berret de palla» i sobre tot la «Història d'un cabell d'or», fragment escrit en una irreductible precisió, on cada mot té una aguda eloqüència.

El record de Marc Twain i de Jerome, que hi sotja, és desrençat per la màxima sobrietat i unitat d'aquestes proses, en les quals hi ha una evident tensió d'istil, que no comportaria a l'autor ultrapassar-ne les dimensions; per contra de aquells esmentats humoristes, més acostats a la facilitat de la «causerie».

La tercera part del llibre és el pròleg de Carles Rahola, discret i mesurat, i les il·lustracions àgils, fines i justes, sinó absolutament personals encara, que l'elegància artística de Jaume Busquets ha posat en l'ornament del volum. Són ells, realment, l'un i l'altre, els que s'honoren acompanyant l'autor, tal com aquest ja apareix avui. I l'epíleg, fóra la pulcritud i gentilesa amb què han donat comiat al llibre els tallers de son impressor, En Joan Sallent, de Sabadell, tan artista en son ofici, com amic de les arts a través d'ell.

O. S.

CALLEU BÉ, SI US PLAU. — Heu's aquí el mot d'ordre dels precaucionistes. Silenci, silenci a ultrança! No ja la lloa; no el comentari mig blanc i mig negre; no el blasme, tampoc: el silenci absolut. Contra els artistes que porten un tresor a dins i el treuen de mica en mica, sense queixar-se del dolor que els esquinça el còs i l'ànima quan donen als seus semblants «tot lo de llurs costats i llurs entranyes», els impotents de totes les impotències, els neutralitzadors de tots els entusiasmes nobles i de totes les embranzides incondicionades, no tenen per oposar-hi ni un llampec d'esforç, que això ja seria moure's, espolsar-se la misèria que porten a l'ànima, i aquest esforç ja els redimiria en certa manera. No son capaços de res més que de crear una barrera de silenci a l'entorn dels homes i de les obres que han gosat trencar-los-hi la dormida i fiblar-los-hi la gasiveria. Contra la veritat, la niciesa. Contra el be, el mal.

«Contra la feina a plena llum, l'atac en la tenebra. No es aquesta la lluita eterna, d'ahir d'avui i de tot temps? En Junoy ha parlat d'aquesta lluita, i nosaltres repetim les seves paraules:

«En dues o tres avinenteses havem parlat del precaucionisme i dels precaucionismes.

El tema i la tara persisteixen sempre.

Podem insistir.

El precaucionisme, repetim, és la ciència del «boicot» tàcit, és l'art mut de l'enveja i del despit, és la pràctica del rebaixament i del denigament a l'ombra: la malícia silenciosa per excel·lència.

No en parlem, no al·ludim, no li responem... són els mots d'ordre del precaucionisme, jove o vell—(ja ens n'ocuparem, un altre dia, d'aquests dos matissos o modalitats del precaucionisme)—davant l'actuació persistent d'un home o d'una obra verament excepcionals...

Ni atacar ni elogiar; ni esmentar, tan sols; res... El silenci, el silenci i el silenci... El que importa és de situar l'home i l'obra pel silenci...

El gran afer és un bon enterrament en vida, i com més vida, i com més ànima i com més talent i genialitat hi hagi millor...

Tot sembla afavorir, a primer cop d'ull, la innoble tasca anti-publicitària del precaucionista.

El seu triomf covard sol ésser esclatant.

El pes dels seus silencis i de les seves omissions ofega, de moment, la víctima, l'home o l'obra que no tenen, a voltes, altra arma de defensa que llur pura superioritat inerme.

Per això, el precaucionista, sempre que pot dissimular la bilis que l'enverdeix per dintre, apareix davant del públic, afable, serè, somrient, obsequiós, les puntes dels llavis remangades per un plec d'irònica satisfacció, radiant d'optimisme democràtic.

L'èxit del precaucionista resulta, però, sempre, un èxit momentani, un èxit precari, un èxit circumstancial.

La veritat esclata una hora o altra.

El just homenatge a la persona

i a l'obra de valor silenciosament «boicotejades» brilla, a un moment donat, justament i magníficament, reparador.

El silenci del precaucionista — i aquest és el seu càstig; aquesta és la seva humiliació, aquesta és la seva vergonya—a la curta o la llarga, és un silenci contraproductiu:

Es, per a les seves víctimes més injustes, un factor probabilitíssim de favorable revisió:

Un segur mitjà de glòria.»

JOSEP MARIA JUNOY

VILDRAC

Heu's aquí un home que escriu. I que en escriure sab parlar dels homes i amb els homes, de tu a tu. Però reservant-se sempre. L'encís de l'obra d'aquest escriptor rau en aquest dò de clavar els ulls en els personatges que vol descriure i fer jugar, i en aquest altre dò de contenir-se com si tingués por que els homes vistos i els homes creats per ell fossin més forts, més vius, més simplement humans que l'autor mateix que els creava. Hom li demanaria un punt més de retòrica, una mica més de virtuosisme, de toc d'art, de vanitat d'intel·lectual, però hom comprèn que no en treuria res. Té la bondat tímida, la comprensió sorruda, la gràcia de somriure i de saber tallar de biaix el somriure per por de no ferir la figura creada sense somriure.

Charles Vildrac es el mestre i el servent dels seus personatges, es un autor que en lloc de dominar damunt les seves obres s'esforça en posar-se a to en cada obra seva. Ni cerebral ni popular. Humà, simplement. I fent-se perdonar la humanitat, per fer-se encara més humà. Per aquesta esquerperia, per aquest fugir i retornar vora els seus personatges, Vildrac es lliura del tracte directe amb el poble i ens dóna la flor del tracte directe amb els homes, no recreant-los, sinó fent-los-hi companyia, com si l'autor sigués un altre més entre els seus personatges, i els demanés perdó de no ésser més alt que ells. Es un encantat davant la vida. No viu la vida, sinó les figures de la vida.

I amb autors així, amb homes així, no hi ha perill d'enganys. Parleixen d'ells mateixos, volten pel món, es capfiquen, es barallen, s'amoïnen, però tornen al punt de partida, a l'interior d'ell mateixos; i el descans del viatge es la retrobança de si mateixos. Per això el teatre de Carles Vildrac atreu i fa mal; perquè sembla que l'autor escampi als ulls del públic coses molt íntimes i confidencials, que caldria conservar secretes o insinuar en la conversa amistosa o en el poema despullat de retòrica. Vildrac es un autor que vol i dol. Que parla perquè parlar es una cosa molt humana, però comprèn que, callant i clavant els ulls als ulls, encara poden dir-se coses molt més humanes. Es un home que, fent d'home, s'admira de ser-ho. I prova de confessar-ho.

CHARLES VILDRAC A BARCELONA.—Recollim aquí la salutació que li dirigí Carles Riba oferint-li el sopar del P. E. N. Club català, i els fragments més assenyalsats de l'article de Millàs-Raurell estudiant el teatre del poeta que fou el nostre hoste.

Digué Carles Riba:

«Poeta Vildrac:

Vós ara ací representeu per a nosaltres una valor que ens és molt cara i que, més, diria que ens és vital: la poesia francesa.

Sou, dels que en moments decisius per a la vostra França, ho heu posat tot a la seva defensa, Sou, encara, dels que en els anys d'angoixa haveu sofert per molts de milions anònims, perquè haveu tingut la consciència de llur sofriment i li haveu donat expressió immortal; perquè en suma, haveu estat i dels primers, un poeta de la Gran Guerra.

Nosaltres, ací tenim també la nostra lluita, tenim també una invasió a repel·lir-la del nostre esperit: és una guerra sense esclat, l'eixidor de la qual no girarà gaire cosa en el món; però per a nosaltres ho és tot, perquè hi vèiem tot el que som, i tot el que podem ésser.

Aquests que som ací, representem els literats catalans, és a dir,

en aquesta lluita, els combatents de de primer rengle. I voldriem dir-vos, poeta Vildrac, que la nostra aspiració és, que el crit de desequilibri i d'angoixa, sia per a nosaltres, com ho ha estat per a Vós, un parèntesi dins un continuat cant d'amor.

Whitman, a qui trobariem en la sort mateixa de la vostra ascència poètica, féu dir al seu Adam en el motí: «Posa el teu palmell sobre el meu cor quan passo, no t'espantis del meu cor». Vós, poeta Vildrac, es podria dir, més altrement, que no haveu tingut por de posar la vostra mà sobre l'esperit dels homes, quan passen.

Per això, per la veritat humana que per a la nostra poesia volem, aplegada amb una gràcia com la que la poesia francesa ha servat a través de tantes renovacions, per això poeta Vildrac, és que an ací ens permetem de dir-vos germà i mestre.

Poeta Vildrac: bec per la vostra França, que es un pur sentit i també vostre; per les lletres franceses; per la vostra poesia.»

Comentà Millàs-Raurell:

«*El teatre de Vildrac*. Així com el teatre de Pirandello, és seu, exclusivament seu, el teatre de Vildrac és de molts. Hi ha Duhamel, hi ha Txecov, hi ha Mazaud (*La folle Journée*), hi ha tots els pintors d'ambient, tots els copiadors de la vida anguniosa i desesperant, que la donen de la manera més planera, més senzilla per clavar-la llavors amb una punyent vigoria dintre l'ànima de l'espectador.

Vildrac és un home—i això pot ésser una confirmació dels seus contactes unanimites—que crea un ambient. El seu teatre és un teatre d'ambient, més que d'altra cosa. Els personatges—si els considerem a fons—no són sinó mitjans per ana-rlu creant. Els contrastos psicològics són passats per un sedàs que podríem anomenar el sedàs del medi. Vildrac no posa estimació en els ninots que crea, sinó que els tracta durament, els obliga a posar una sordina a la veu i a l'ànima, i així els presenta encaixats en el

lloc ja preparat i incanviable del medi que vol crear.

Vildrac és un home de teatre dels més autènticament intel·ligents. Comparar-lo amb Pirandello fóra no saber de que va, perquè l'un i l'altre són dues coses molt bones però absolutament diferents. Vildrac no aconseguirà mai la popularitat del famós sicilià, perquè mentre Pirandello engega les seves ides a cops de puny, aquell parla a l'orella. Per això és una troballa de l'empresa de Romea donar, després del teatre de Pirandello, la seva antítesi que és el teatre de Vildrac.

L'autor del «Paquebot Tenacity»; és, a més a més, un líric. Abans de tota altra cosa, Vildrac és poeta. Es un poeta escrutador. Sorpren el plor així que va a eixir de la gola i el transforma en una ganyota compasisva. Pobres ànimes, les ànimes que ens presenta Vildrac,—tant el poeta com el dramaturg,—totes elles son lamentables evidències de fallibilitat humana.

Hi ha un aspecte de Vildrac molt poc conegut entre nosaltres que es el Vildrac que parla dels nens. Quan parla d'ells, la carota amagada del nostre poeta, s'esponja al seu contacte i escriu somrient amb un somriure que sembla forçat i bondadós a l'hora. Els poemes i petites proses, en els quals tracta temes infantils, són simptomàtics en l'obra de Vildrac. Es un símptoma que descobreix de seguida quina es la qualitat de tot poeta. Si aquest veu només en els nens unes criatures que juguen, s'embruten i ploren, és evident que el poeta és un home de cartró. En canvi, si descobreix en l'ambient infantil, tot el món que és mou en l'alba conscient del nen i sap tractar-lo com ell ho fa, amb la finor i la concisió amb què els ha tractat Vildrac, aleshores queda revelat el poeta. Es, en efecte, aquest món interessant i reduït, la pedra de toc del líric veritable.

En les seves obres teatrals, és on ix el líric que hi ha En Carles Vildrac amb tota la seva intensitat. L'escena adquireix en ell una valor de distinció intel·lectual de seguida

i això és provocat per la qualitat del to amb què són suggerides les evocacions.

Diria, si això no espantés als meus companys una mica massa enderriats, que els personatges de Vildrac no parlen, sino migparlen. Una gran part de la lletra que reciten els seus homes són paraules d'ús vulgar, banals, que fan de coixí a l'altra part de la lletra, més reduïda, però més important intel·lectualment, que és la part dedicada exclusivament a les evocacions.

Si els personatges us diuen: «Vinc de tal lloc», no ho us ho diuen amb unes paraules que són mots freds de catàleg, sinó conceptes triats i evocatius que us donen tot seguit la impressió del lloc que al·ludeixen. Vildrac, a despit dels que han dit que feia obres dramàtiques realistes, és un líric en tota la valor de la paraula, però un líric no deixat anar com mant poeta nostre, sinó un líric autèntic dels que es preocupen de cercar en el paisatge natural i en el psicològic les analogies, les afinitats i les antítesis. Els que s'han deixat enganyar pel realisme de Vildrac, no han entès de l'obra sinó el sentit etimològic de les paraules. No és que vulgui dir que tenen un valor simbòlic. Però el poeta líric sap que les paraules obren uns ressorts en les gents preparades i que una paraula té molts caires i brilla, ben situada, com un prisma. L'obra de Vildrac té l'aspecte, per a uns ulls banals, d'una obra realista i lleugera. Per a un atent espectador, té moltes altres valors. sobretot la de produir una emoció autèntica, aquella emoció que té devers el plor la mateixa relació que el somriure devers la rialla. I una obra realista produeix, si en efecte en produeix, una emoció molt distinta. Els mitjans d'excitació són, en la realista, truculències; en l'obra de Vildrac, matisos.»

Els quaderns de LA REVISTA
han passat per la censura
militar

Imp. de E. Castells—Valls.

"Els Nostres Classics"

Biblioteca de divulgació
dels antics autors catalans

4 volums anuals de 160 pàgines
acuradament editats

Subscripció:

Edició corrent 14 pessetes anuals
Edició en paper de fil 48 pessetes anuals
Exemplar solt 3'75 pessetes

Lloc de subscripció:

LLIBRERIA ITALIANA
Rambla de Catalunya, 125

Societat Catalana d'Edicions

Administració:

Llibreria Puig i Alfonso
Plaça Nova, 5
BARCELONA

Venda a totes les llibreries

La Nouvelle Revue Française

3 Rue de Grenelle

PARIS (VI)

IL CONVEGNO

Rivista di letteratura
e di arte

Via Borgo Spesso 7
MILANO

La Revue de Genève

Directeur: Robert de Traz

Pour tous renseignements s'adresser
à la S. A. des Editions «Sonor»

46 rue du Stand

GENÈVE

INTENTIONS

7, RUE DE L'ODÉON

PARIS (6)

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

Administració: Rambla de Catalunya, 125 - Telef. 850 G.

SUBSCRIPCIÓ TRIMESTRAL

Barcelona	2'50 ptes.
Fora	3'00 »
Quota de protector	15'00 »
Quadern senzill: 0'50 ptes.	

Tarifa d'anuncis per inserció

1 pàgina	50 ptes.
1/2 »	28 »
1/4 »	15 »
1/8 »	8 »

Publicacions de LA REVISTA

Darrers llibres publicats

<i>La Gesta dels Estels</i>	de J. SALVAT-PAPASSEIT	volum 53 de la Colecció
<i>La Joia del Camí</i>	d'ANTONI CLOSAS	» 54 » »
<i>L'Emotivitat Popular en el Cançoner de Catalunya</i>	de J. FORNELL	» 55 » »
<i>Entre la Crítica i l'Ideal.</i>	de J. M. LÓPEZ-PICÓ	» 56 » »

A PUNT DE SORTIR

Assaigs sobre els moviments socials a Catalunya en el segle XIX
per Manuel Raventós : Recull d'articles de J. M. Capdevila

LA REVISTA porta publicats 56 volums de la Colecció General, 6 volums de Lírics Mundials, 2 volums d'Escrits Polítics, 4 volums d'Artistes Catalans Contemporanis, 1 volum de Teatre i 2 Almanacs, formant un total de 71 llibres.

LLIBRERIA ITALIANA

DIARIS, REVISTES, PUBLICACIONS i LLIBRERIA GENERAL

Rambla de Catalunya, 125-Tèl. 850 G.-BARCELONA

NOVETATS

AMADE: <i>Renaissance Litteraire en Catalogne au XIX siecle</i>	Ptes. 10'00	PRAT DE LA RIVA: <i>La Nazionali- ta catalana. Pref. e trad. C. Giar- dini</i>	» 8'15
AMADE: <i>Bibliographie Critique.</i>	» 2'50	VILDRAC: <i>Le Paquebot Tenacity</i>	» 3'40
JORDANA C. A.: <i>Quatre venjances</i> Ptes. 4'00		VILDRAC: <i>M. Auclair.- Le Pelerin</i>	» 3'40
GANDHI: <i>La Jeune Inde</i>	» 4'25		
PIRANDELLO: <i>L'Humorismo</i> ,	» 2'70		

GUIA CATALANA DE FERROCARRILS

Indicador general d'autòmibus i altres vehicles de
transport públic de passatgers a tot Catalunya

Es publica cada mes

Preu: Una pesseta